

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ

Калянов Д. П.

У статті доведено, що правовий статус служить основою для набуття конкретних суб'єктивних прав, покладання обов'язків і несення відповідальності. Зазначено, що суб'єктивні права приватної особи виступають як один з елементів структури адміністративно-правового статусу особи, реалізація яких здійснюється через систему суб'єктивних публічних прав та обов'язків приватних осіб. Саме нормами адміністративного права регулюються права та свободи приватної особи як громадянина та має прояв у даному разі у праві на звернення, пов'язаному з можливістю захисту своїх прав і свобод. Ґрунтуючись на правових нормах, зазначених у Кодексі торговельного мореплавства України, та відповідно до інших норм права, які встановлюють рівність правового статусу правовідносин суб'єктів щодо морського перевезення пасажирів, зроблено висновок щодо особливостей правового статусу суб'єктів правовідносин із морського перевезення. Суб'єктами вказаних правовідносин виступають конкретні їх учасники, що є носіями передбачених відповідними адміністративно-правовими нормами прав і обов'язків щодо надання або отримання послуг із морського перевезення пасажирів і здатні ці права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати. Суб'єктами правовідносин із морського перевезення є пасажир та учасники круїзу. В адміністративно-правовому статусі виражається воля держави, а його зміст змінюється з волі законодавця та належить до публічно-правової сфери. Його особливістю є те, що правовий статус фізичної особи в транскордонній правовій сфері відрізняється від правового статусу і правового становища фізичної особи в правовій сфері. Із погляду міжнародного приватного права зазначені суб'єкти правовідносин виступатимуть як фізичні особи, а їхній правовий статус визначається особистим законом фізичної особи, тобто правовий статус зазначених суб'єктів правовідносин із морського перевезення буде однаковий. Іноземним юридичним особам надається національний режим, тому вони можуть набувати ті ж права і нести ті самі обов'язки, що й українські учасники відповідних відносин. Адміністративно-правові відносини у сфері морських пасажирських перевезень визначаються як урегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, що виникають

у зв'язку зі зверненням особи як пасажир для перевезення на судні за договором морського перевезення до перевізника.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, адміністративно-правовий статус, морське перевезення, пасажир, перевізник.

Kalaianov D. P. Administrative and legal status of subjects of legal relations in the field of sea transportation of passengers

The article proves that the legal status is the basis for obtaining specific subjective rights, imposing duties and responsibilities. It is noted that the subjective rights of a private person are one of the elements of the structure of the administrative-legal status of a person, the implementation of which is carried out through a system of subjective public rights and duties of private individuals. It is the norms of administrative law that regulate the rights and freedoms of a private person as a citizen and manifest themselves in the right of appeal related to the ability to protect their rights and freedoms. Based on the legal norms specified in the Merchant Shipping Code of Ukraine, and in accordance with other legal norms that establish the equality of the legal status of legal relations of the subjects of sea transportation of passengers, it is concluded that the legal status of the subjects of legal relations of maritime transport is concluded. The subjects of these legal relations are their specific participants, who are the carriers of the rights and obligations to provide or receive services for the carriage of passengers by sea and are capable of exercising these rights and fulfill their duties. The subjects of legal relations in sea transportation are passengers and cruise participants. The will of the state is expressed in the administrative-legal status, and its content changes at the will of the legislator and belongs to the public-law sphere. Its peculiarity is that the legal status of an individual in the cross-border legal sphere differs from the legal status and legal status of an individual in the legal sphere. From the point of view of private international law, these subjects of legal relations act as individuals, and their legal status is determined by the personal law of an individual, that is, the legal status of these subjects of legal relations in sea transportation will be the same. Foreign legal entities are granted national treatment, so they can acquire the same rights and bear the same obligations as the Ukrainian participants in

the relevant relations. Administrative and legal relations in the field of maritime passenger traffic are defined as public relations regulated by administrative law, arising in connection with the application of a person as a passenger for transportation on a ship under a contract of carriage by sea to a carrier.

Key words: *administrative and legal relations, administrative and legal status, shipping, passenger, carrier.*

Постановка проблеми та її актуальність. За роки свого державного розвитку Україна суттєво втратила позиції морської держави, і сьогодні розвиток морських пасажирських перевезень українськими суднами не відповідає загальносвітовим тенденціям.

Важливим чинником повернення України на світовий ринок перевезень морськими шляхами є створення сучасного правового поля для приваблення інвестицій у цей сегмент транспортного сектору економіки. Для цього вкрай необхідним є приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів судноплавства. Оскільки суб'єктами правовідносин у сфері надання або отримання послуг із морського перевезення пасажирів виступають конкретні їх учасники, то великого значення для характеристики суб'єктів права, які вступають у відповідні правовідносини, набуває поняття адміністративно-правового статусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового статусу досліджувалося багатьма провідними вітчизняними та зарубіжними науковцями в галузі адміністративного права, серед яких варто назвати В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Г.В. Атаманчука, Д.М. Бахраха, С.М. Братуся, О.М. Бандурку, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, М.І. Іншина, Л.В. Ковалю, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.І. Остапенка, О.Ф. Скакун та ін. Водночас слід зауважити, що зараз ще немає єдиного визначення поняття «правовий статус». Одні науковці вважають синонімами «правовий статус» і «правове становище», інші наголошують на тому, що поняття «правовий статус» не знаходить конкретного визначення в наукових працях. З одного боку, коли йдеться про потенційну здатність суб'єкта права мати певні права і виконувати покладені на нього обов'язки, акцентується увага на його правосуб'єктності; з іншого - коли йдеться про наявність у того ж суб'єкта права й обов'язки, то мається на увазі його правовий статус [1, с. 194].

Метою статті є на основі аналізу законодавства України, відомчих нормативно-правових актів,

наукових праць учених та інших джерел охарактеризувати адміністративно-правовий статус суб'єктів правовідносин у сфері морських перевезень пасажирів.

Виклад основного матеріалу. Правосуб'єктність належить до умов набуття правового статусу. До правосуб'єктності входять правосдатність, дієздатність, деліктоздатність. Правоздатність полягає у здатності особи мати права і виконувати обов'язки, нести відповідальність. Без правосуб'єктності неможливо визначити правовий статус конкретної особи. Правосуб'єктність означає, що права й обов'язки лежать у самому суб'єкті права. Вона сприяє встановленню відмінності правового статусу від інших соціальних статусів, маючи конкретизований (правовий) характер і визначаючи галузевий статус особи.

У літературі визначають спеціальну, тобто професійну або посадову правосуб'єктність, яка потребує спеціальних знань та є властивою для осіб, які мають певні посади [2], наприклад капітан судна. Таку правосуб'єктність визначають як «адміністративну правосуб'єктність», тому що мається на увазі компетенція - сукупність владних повноважень, предмета відання та юридичної відповідальності.

Правовий статус особи - це стабільний правовий стан суб'єкта, а правове становище змінюється залежно від правовідносин, в які він вступає. Саме у правовому статусі відображається та виражається воля держави, зміст правового статусу змінюється з волі законодавця [3].

У теорії права до питання про сутність правового статусу існують різні підходи [4]. У структуру правового статусу включаються різноманітні елементи: права, обов'язки, відповідальність, громадянство, правосуб'єктність та ін. Правовий статус конкретної фізичної особи може розглядатися як сума загального і спеціального статусів, співвідношення яких варіюються залежно від конкретних ситуацій. Виділяють два види правового статусу особистості: загальний - статус особи як громадянина держави, який закріплений у Конституції і законах. Він є узагальненим і однаковим для всіх незалежно від національності, релігійних переконань, соціального стану, характеризується стабільністю і визначеністю, передбачає рівність прав і обов'язків громадян, рівність їх перед законом, є базовим для всіх інших; служить основою для набуття конкретних суб'єктивних прав, покладання обов'язків і несення відповідальності; спеціальний статус особи як представника тієї чи іншої соціальної групи, відокремленої за певним юридично значущим началом, тобто родом

діяльності, віком, який наділений відповідно до законів та інших нормативних актів спеціальними, додатковими правами і обов'язками. Він зумовлений особливостями становища особи і потребами його функціональної спеціальної активності. На відміну від загального статусу, який є постійним, спеціальний статус зазнає змін та має тимчасовий характер. Від правового статусу слід відрізнити правове становище та правовий зв'язок [5].

Ми підтримуємо позицію В.К. Колпакова в тому, що поняття «адміністративно-правовий статус» охоплює комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права. Тобто необхідною ознакою набуття особою адміністративно-правового статусу є наявність у неї конкретних суб'єктивних прав і обов'язків, які реалізуються цією особою як в адміністративних правовідносинах, так і поза ними [6].

Отже, публічно-правова сфера враховує публічні інтереси, тобто державні, а сама держава визначає публічний інтерес [6]. Що стосується юридичного обов'язку як одного з елементів змісту правовідношення, то це установлена законом міра належної поведінки особи. Юридичний обов'язок установлюється як в інтересах суспільства та держави, так і в інтересах уповноваженої особи, а характерною властивістю є його однозначність за змістом, імперативність, наявність в іншій особи або осіб права вимоги виконання обов'язку, який виникає у разі невиконання або неналежного виконання обов'язку. Варто звернути увагу на ту обставину, що таке розуміння юридичного обов'язку належить до галузі публічного права, де зміст правовідносин (тобто межі прав і обов'язків учасників правовідносин) чітко регламентуються нормами законодавства та визначаються в адміністративному праві як суб'єктивні адміністративно-правові обов'язки.

Кодекс торговельного мореплавства України (далі - КТМ) наділяє суб'єктів правовідносин із морського перевезення правами відповідно до їхнього правового статусу.

Суб'єктами правовідносин у сфері перевезення пасажирів є пасажир і перевізник. Згідно з українським законодавством, пасажиром визнається будь-яка фізична особа, яка перевозиться на судні за договором морського перевезення пасажирів.

Під перевізником слід розуміти юридичну або фізичну особу, від імені якої укладено договір перевезення незалежно від того, чи здійснюється перевезення нею самою або особою, яка

є власником, фрахтувальником або оператором судна і фактично здійснює все перевезення або яку-небудь його частину. Особливість суб'єктного складу зазначеного договору полягає у тому, що пасажиром виступає фізична особа, а його контрагентом-перевізником - як фізична, так і юридична особа, транспортна організація, яка за чинним законодавством визнається суб'єктом публічного права [7, с. 248]. При цьому, аналізуючи чинне національне та міжнародне законодавство, можна дійти висновку, що пасажирами фактично мають розглядатися всі особи, які правомірно перебувають на борту судна під час виконання рейсу, крім капітана, інших членів екіпажу та інших осіб, які виконують на судні обов'язки, пов'язані із забезпеченням діяльності судна. Виходячи із цього, суб'єктів правовідносин у сфері морського перевезення, які перебувають на судні, можна запропонувати класифікувати так: фізичні особи, які є членами екіпажу, які виконують обов'язки із забезпечення діяльності судна, та фізичні особи, які не є членами екіпажу судна, тобто пасажирів, перебування котрих під час рейсу на борту судна є правомірним.

Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. (прийнята у Лондоні 9 квітня 1965 р., набрала чинності 5 березня 1967 р., Україною була прийнята у 1993 р.) визначає, що членом екіпажу є будь-яка особа, яка дійсно зайнята під час рейсу на борту виконанням обов'язків, пов'язаних з експлуатацією судна або обслуговуванням на ньому, і включена до судової ролі. Так, судно може експлуатуватися відповідно до свого призначення лише в тому разі, якщо воно повністю укомплектоване екіпажем. Відповідно до ч. 1 ст. 49 КТМ, екіпаж судна складається з капітана, інших осіб командного складу і судової команди. До командного складу КТМ зараховує, крім капітана, помічників капітана, судових механіків, електромеханіків, радіоспеціалістів, судового лікаря та лоцмана. При цьому на розсуд судовласника залишається віднесення до цієї категорії й інших судових спеціалістів.

До осіб, які не є членами екіпажу судна, слід віднести пасажирів та учасників круїзу, які виступають суб'єктами права у сфері перевезення як елементи структури правовідносин відповідно до національного законодавства.

Суб'єктами правовідносин перевезення договору морського круїзу, згідно з КТМ, є: учасник круїзу та організатор круїзу, що свідчить про дещо інший зміст правовідносин, аніж правовідносини, що виникають із договору морського перевезення

пасажира. Так, укладаючи договір, суб'єкт правовідносин набуває юридичних властивостей, тобто вступає в конкретні відносини правосуб'єктності через наділення конкретними суб'єктивними правами й юридичними обов'язками, які визначають правові зв'язки, відносини між суб'єктами, установлені правовими нормами, а також наділяються індивідуалізованими діями відповідно до суб'єктивних прав і юридичних обов'язків як учасників конкретних правовідносин.

На законодавчому рівні визначення поняття сторін договору морського круїзу відсутні. У літературі визначається, що учасником круїзу можна вважати фізичну особу, яка уклала договір морського круїзу. Учасник має право в будь-який час до початку морського круїзу відмовитися від договору. У разі збільшення строку круїзу через непередбачені обставини організатор круїзу повинен нести всі додаткові витрати, пов'язані з наданням послуг учасникові круїзу. Організатором круїзу можна вважати юридичну або фізичну особу, від імені якої укладено договір морського круїзу. Іменна путівка або інший прирівняний до неї документ, виданий організатором круїзу, є доказом наявності договору морського круїзу.

Сфера застосування договору морського круїзу регулюється ст. 197 КТМ та надає право сторонам договору врегулювати свої відносини угодою сторін за договором круїзу. Оскільки однією зі сторін договору морського круїзу виступає організатор круїзу, правовідносини у цій сфері можуть набувати дещо іншого змісту, тому що український законодавець окремо виділяє суб'єктів правовідносин, які виникають із договору морського круїзу. Але при цьому будь-які норми права в законодавстві з приводу правового положення вказаних сторін договору морського круїзу відсутні, крім того, що одна зі сторін договору морського круїзу, організатор круїзу, несе таку ж відповідальність відповідно до норм, що регулюють відповідальність перевізника (ст. 202 КТМ), - правові норми, які встановлюють загальні положення щодо відповідальності перевізника.

Закон України «Про туризм» положень про круїз не містить. Також слід згадати підзаконний акт, який утратив чинність, - Методику розрахунку обсягів туристичної діяльності, затверджену Наказом Державної туристичної адміністрації України, Державного комітету статистики України № 142/394 від 12.11.2003. Тут містилося визначення поняття «круїзні пасажир»: це особи, які прибувають до певної країни на круїзних суднах та ночують на борту судна, навіть якщо вони схо-

дять на берег для екскурсій або в інших приватних справах. Це свідчить про те, що в законодавчій базі в минулому законодавець визначив пасажиром як одного із суб'єктів відносин із круїзу.

Відповідно до класифікації суб'єктів правовідносин у сфері морського перевезення, які перебувають на судні, перший вид - це фізичні особи, які є членами екіпажу, беруть участь в експлуатації цього судна. Правовий статус екіпажу судна визначено в ст. 48 КТМ. Правовий статус екіпажу судна, що плаває під прапором України, відносини між членами екіпажу, які беруть участь в експлуатації цього судна, між членами екіпажу цього судна і судновласником регламентуються відповідно до законодавства України. Правовий статус екіпажу морського судна регламентується міжнародними договорами, які, відповідно до Конституції України, є частиною національного законодавства. Слід указати Конвенцію про мінімальні норми на торговельних суднах 1976 р. та Міжнародну конвенцію про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 р.

До другого виду можна віднести пасажирів і учасників круїзу, тобто осіб, які не є членами екіпажу. У цьому аспекті адміністративно-правовий статус цих осіб однаковий, але, вступаючи у правовідносини, де учасник круїзу укладає договір морського круїзу з організатором круїзу, особа набуває спеціального статусу учасника конкретних правовідносин щодо морського круїзу.

Частина 1 ст. 190 КТМ визначає загальні права пасажирів, які користуються послугами морського транспорту. Головна особливість цієї норми полягає у надімперативності, яка забороняє, згідно з ч. 2 ст. 185 КТМ, перевізнику обмежувати права пасажирів порівняно з тими, що визначені кодексом. Відповідно до КТМ, пасажир має право:

1) провозити із собою безоплатно одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця, купувати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною;

2) перевозити із собою каютний багаж безоплатно в межах установлених норм;

3) здавати для перевезення багаж за плату за тарифом.

Обов'язки пасажирів регламентовані ч. 2 ст. 190 КТМ, відповідно до якої основним обов'язком пасажирів, яка впливає із суті договору морського перевезення, є внесення перевізнику плати за проїзд. Її розмір визначається категорією займаного місця, відстанню, характером лінії та іншими чинниками. Пасажир зобов'язаний своєчасно

з'явитися на посадку. Він несе відповідальність за дотримання паспортних, митних, санітарних норм і правил, а в разі заподіяння шкоди перевізнику зобов'язаний відшкодувати завдані збитки. На всіх пасажирів покладається обов'язок дотримуватися порядку, що діє на морському транспорті, а також правил техніки безпеки та пожежної безпеки.

Частина 2 ст. 190 КТМ передбачає обов'язок пасажирів направити письмове повідомлення перевізнику або його агенту в разі втрати або пошкодження його багажу в строки, що визначені цією статтею (окрім випадку, коли стан багажу було спільно визначено або перевірено в момент його отримання). Указані в даній статті строки відповідають строкам, що визначені ст. 15 Афінської конвенції про перевезення морем пасажирів та їхнього багажу 1974 р. Цей обов'язок пасажирів пов'язаний із правом пасажирів на отримання відшкодування за втрату або пошкодження його багажу. Однак таке право може бути втрачене пасажиром у разі недотримання ним установленого законодавством порядку, що визначений даною статтею та який діє й на інших видах транспорту. Тільки після складання відповідного акта (комерційного акта або акта загальної форми) пасажир наділяється правом на подання до перевізника претензії та позову з приводу втрати або пошкодження його багажу. Відповідно до ст. 188 КТМ, пасажир має право в будь-який час, як до початку рейсу, так і після, у будь-якому порту, до якого судно зайде для посадки або висадки пасажирів, відмовитися від договору морського перевезення.

Розмір плати за проїзд у такому разі залежатиме безпосередньо від декількох факторів:

- від часу відмови (до відходу судна або після, за скільки часу до відходу або скільки після відходу);

- від причини відмови (хвороба пасажирів, перенесення часу відходу судна).

Порядок і терміни повернення цієї плати встановлюються Міністерством інфраструктури України згідно з Порядком оформлення пасажирських перевезень на транспорті, затвердженим Наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 23.04.2009 № 450.

Права перевізника визначені у ч. ч. 1-4 ст. 156 КТМ, відповідно до яких перевізник має право відмовитися від договору морського перевезення пасажирів за таких обставин:

- воєнні або інші дії, що можуть загрожувати небезпекою захоплення судна або вантажу;
- блокада порту відправлення або призначення;

- затримання судна за розпорядженням властей із причин, що не залежать від сторін договору;
- залучення судна для спеціальних потреб держави.

Перевізник має право затримати відхід судна, змінити маршрут перевезення, місце посадки або висадки пасажирів, якщо такі дії будуть необхідні внаслідок стихійного лиха, несприятливих санітарно-епідеміологічних умов у порту відправлення, призначення або за маршрутом перевезення, а також інших подій і явищ, що не залежать від перевізника і роблять неможливим виконання договору морського перевезення пасажирів.

Національний законодавець визначає обов'язки перевізника, які випливають із самої суті договору, - безпечна доставка до пункту призначення пасажирів разом із його багажем, якщо такий є. Із цього обов'язку випливає інший, не менш важливий обов'язок - приведення судна в належний морехідний стан і утримання його в такому стані впродовж усього рейсу. Перевізник зобов'язаний до початку перевезення привести судно у стан, придатний до плавання і безпечного перевезення пасажирів, завчасно належним чином спорядити його і забезпечити всім необхідним для плавання, укомплектувати екіпаж і утримувати судно в такому стані протягом усього часу морського перевезення пасажирів.

Обов'язком перевізника є здійснення перевезення певним судном відповідно до розкладу. Якщо з особливих непередбачених причин судно не зайде в порт, зазначений у розкладі, перевізник зобов'язаний доставити пасажирів в найближчий порт, а потім судном або іншим видом транспорту відправити його безоплатно в порт призначення. Відхилення від маршруту і розкладу перевізник може зробити лише за згодою пасажирів.

Перевізник зобов'язаний забезпечити пасажирів безпечною посадкою і висадкою із судна, а також безпечне перебування на судні. Це досягається не тільки справністю самого судна і його механізмом, а й підтриманням певного порядку, дотриманням правил техніки безпеки. Перевізник зобов'язаний надати пасажирів не тільки вказане у квитку судно і визначене місце на ньому, а й усі зручності, передбачені договором. Наприклад, договором може бути передбачено додаткове обслуговування пасажирів у дорозі (організоване харчування, побутові послуги, екскурсії).

На перевізника покладається обов'язок, відповідно до ст. 191 КТМ, застрахувати пасажирів від нещасного випадку. Пасажир за договором морського перевезення підлягає обов'язковому

страхуванню від нещасного випадку відповідно до законодавства України, а сплачувана пасажиром страхова премія входить у вартість квитка. Якщо страховий збір із пасажирів з певних причин не був отриманий, ця обставина не звільняє перевізника від обов'язку застрахувати пасажирів.

Що стосується суб'єктів щодо відносин із договору морського круїзу, зокрема саме учасника круїзу, його права регламентуються нормою права, яка визначає права пасажирів, відповідно до ст. 197 КТМ, установлює заборону на обмеження прав учасників круїзу будь-якою угодою сторін. Стаття 199 КТМ установлює право відмови від договору учасника круїзу та надає можливість одержати назад плату за круїз у порядку, розмірах і терміни, установлені договором морського круїзу.

Відповідно до ст. 195 КТМ, в обов'язки організатора круїзу, крім морського перевезення, входить надання додаткових послуг: харчування, побутове та екскурсійне обслуговування тощо.

Виходячи з норм права КТМ, можна зробити висновок, що правовідносини з договору морського круїзу мають дещо інший характер взаємовідносин суб'єктів на відміну від взаємовідносин суб'єктів із договору морського перевезення пасажирів, відмінність яких полягає в елементах структури правовідносин: у суб'єктах правовідносин; в об'єкті правовідносин; у змісті правовідносин [8]. Але це положення має спірні підстави.

Відповідно до КТМ, учасник круїзу - один із суб'єктів правовідносин морського круїзу, елементи правового статусу якого дещо відрізняються від статусу пасажирів, оскільки український законодавець окремо виділяє зазначених суб'єктів правовідносин, які виникають із договору морського круїзу. Але при цьому будь-які норми права в законодавстві з приводу правового положення вказаних сторін договору морського круїзу відсутні та визначаються за правовим статусом пасажирів та перевізника виходячи із загальних норм права, визначених українським законодавцем.

Обов'язковою вимогою для здійснення перевезення пасажирів на морському транспорті є наявність у перевізника відповідного дозволу - ліцензії на здійснення такого роду діяльності відповідно до п. 19 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015. Для організації туристичної діяльності, відповідно до ст. 17 Закону України «Про туризм», із метою створення рівних можливостей суб'єктам туристичної діяльності на ринку туристичних послуг та забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян, захисту навколишнього природного середовища, підвищення рівня туристичного обслуговування також здійснюється ліцензування турсервісної діяльності. Звідси постає багато питань щодо виду діяльності перевезення з морського круїзу та щодо виду ліцензії організатора круїзу, яку повинен мати для здійснення турсервісної діяльності або ліцензію на здійснення перевезення пасажирів та багато інших питань, яким законодавцю слід приділити увагу.

Особливістю адміністративно-правового статусу суб'єктів правовідносин із морського перевезення, тобто пасажирів та учасників круїзу, у якому виражається воля держави та зміст якого змінюється з волі законодавця та належить до публічно-правової сфери, є те, що питання правового статусу фізичної особи в транскордонній правовій сфері відрізняється від правового статусу і правового становища фізичної особи в правовій сфері та з погляду міжнародного приватного права зазначені суб'єкти правовідносин виступають як фізичні особи, правовий статус яких визначається особистим законом фізичної особи, тобто правовий статус зазначених суб'єктів правовідносин із морського перевезення буде однаковий. Іноземним юридичним особам надається національний режим, у силу якого вони можуть набувати ті ж права і нести ті ж обов'язки, що й українські учасники відповідних відносин.

Висновки. Адміністративно-правові відносини у сфері морських пасажирських перевезень можливо визначити як урегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі зверненням особи як пасажирів для перевезення на судні за договором морського перевезення до перевізника. Під перевізником слід розуміти юридичну або фізичну особу, яка або від імені якої укладено договір перевезення незалежно від того, чи здійснюється перевезення нею самою або особою, яка є власником, фрахтувальником або оператором судна і фактично здійснює все перевезення або яку-небудь його частину. Суб'єктами вказаних правовідносин виступають конкретні їх учасники, що є носіями передбачених відповідними адміністративно-правовими нормами прав і обов'язків щодо надання або отримання послуг із морського перевезення пасажирів і здатні ці права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2-х т. / редкол. В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. 584 с.
2. Харитонova О.І. Структура правового відношення з погляду дихотомії: приватне право - публічне право. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. 2003. Т. 2. С. 61-70.
3. Овсянко Д.М. Административное право : учебное пособие / под ред. Г.А. Туманова. Москва : Юристъ, 1997. 448 с.
4. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Харків : Право, 2002. 432 с.
5. Загальна теорія права / за ред. М.І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
6. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
7. Сафончик О.І. Загальна характеристика договору морського перевезення пасажирів. *Актуальні проблеми держави та права*. 2006. С. 246-251.
8. Боброва Д.В., Довгерт А.С., Дзера О.В. Цивільне право України : підручник : у 2-х кн. Кн. 1. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 639 с.

*Калянов Д. П.,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін
Одеського державного університету
внутрішніх справ*